

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5CoP/41/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3117207702
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 08. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2017:3117207702.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho vo veci starostlivosti súdu o O. zastúpený opatrovníkom Q., dieťa rodičov: matky D. právne zastúpená M. a otca O., právne zastúpený X. o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie otca maloletého proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín zo dňa 16.mája 2017, č.k. 26P/73/2017-43, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I. vyhlásil, že Okresný súd Trenčín nemá právomoc vo veci konať, výrokom II. konanie zastavil a výrokom III. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že otec maloletého sa domáhal vydania neodkladného opatrenia, ktorým by bol maloletý O. dočasne zverený do jeho osobnej starostlivosti.

2. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že jednou z podmienok konania, ktorú musí vždy skúmať je právomoc súdov SR. Súdna právomoc je procesná podmienka a jej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každom stupni, pričom jej nedostatok je neodstrániteľný, resp. odstrániteľný len novou zákonnou úpravou. Pomer právomoci slovenských súdov k právomoci súdov iných štátov zásadne riešia Medzinárodné zmluvy. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je povinnosťou slovenských súdov aplikovať predpisy Európskeho spoločenstva týkajúcej sa právomoci súdov. Súd prvej inštancie po právnej stránke rozhodnutie odôvodnil ust. § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) § 9, § 161 ods. 1, 2 CSP s tým, že v danom prípade ide o konanie o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu a ide o občianskoprávny vzťah s medzinárodným prvkom, ktorý sa týka členských štátov Európskej únie, kde má prednosť aplikácia unijného práva. Poukázal ďalej na kapitolu 1 čl. 1 ods. 1 písm. b/ Nariadenia rady č. 2201/2003 Úradného vestníka Európskej únie o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len Nariadenie alebo Brusel II bis), ďalej kapitolu 2 oddielu 2, článok 8 bod 1, oddiel 2 článok 10 písm. a/, oddiel 3, článku 20 ods. 1, 2 s tým, že vo všeobecnosti je treba zdôrazniť, že z medzinárodných dohovorov, ku ktorým pristúpila Slovenská republika (napr. Haagsky dohovor o medzinárodných únosoch detí z roku 1980 uverejnený pod č. 119/2001 Zb., ale aj z Nariadení rady EÚ, Brusel II bis) vyplývajú štátu medzinárodné záväzky, ktoré musí Slovenská republika dodržiavať so všetkými z toho vyplývajúcimi zodpovednosťami. Hlavným princípom medzinárodných záväzkov v prípade, že došlo k neoprávnenému premiestneniu detí niektorým z rodičov je rešpektovať jurisdikciu štátu obvyklého pobytu dieťaťa odkiaľ bolo dieťa neoprávnene premiestnené a v prípade potreby zabezpečiť vrátenie detí do krajiny obvyklého pobytu.

3. V prejednávanej veci mal súd z návrhu otca a vyjadrenia matky za preukázané, že obaja rodičia s mal. O. žili v spoločnej domácnosti od jeho narodenia až do XX.XX.XXXX, kedy otec bez súhlasu matky odviezol maloletého z miesta jeho obvyklého pobytu v H. na Z., pričom otec dieťaťa žiadnym spôsobom nepreukázal súhlas matky s vycestovaním, resp. premiestnením a zotrvaním dieťaťa na území iného štátu a ani rozhodnutie príslušného súdu, ktoré by ho na to oprávňovalo a nahrádzalo súhlas matky s vycestovaním. Z tohto vyplýva, že mal. O., ktorý sa narodil a žil so svojimi rodičmi v H., ktorá je krajinou jeho obvyklého pobytu, bol svojim otcom neoprávnené premiestnený do iného štátu. Na základe uvedeného má tunajší súd za to, že sú splnené predpoklady použitia čl. 10 Nariadenia 2201/2003 pre určenie právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností. Súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt pred jeho neoprávneným premiestnením, v tomto prípade H., zostávajúci príslušné k vydaniu rozhodnutia vo veci rodičovských práv a povinností aj po premiestnení dieťaťa. Právomoc možno priznať súdom nového členského štátu iba za použitia podmienok uvedených v ustanoveniach v článku 10 písm. a/, b/ Nariadenia. V danom prípade však tieto podmienky nie sú splnené, pretože matka žiada, aby sa dieťa vrátilo do H. a s jeho premiestnením, resp. zadržaním sa nezmierila. Maloleté dieťa nebývalo po premiestnení na území Z. najmenej po dobu jedného roka, potom čo sa matka maloletého dozvedela o mieste jeho pobytu. Krajinou obvyklého pobytu mal. O. je H.

4. Súd tiež zamerl svoju činnosť na skúmanie možnosti aplikácie článku 20 ods. 3 kapitoly 2 Nariadenia Brusel II bis, teda či sa jedná o naliehavý prípad v zmysle cit. článku 20, aby nedošlo k násilnému odobratiu detí a ich násilnému odlúčeniu od otca. Matka k svojmu vyjadreniu predložila preklad svojej výpovede na Polícii v H., z ktorej vyplýva, že sa domáha zabezpečenia návratu mal. O. späť z dôvodu, že ho otec odviezol na Z. bez jej súhlasu. Súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Súdneho dvora C 523/07, z ktorého vyplýva, že z článku 20 ods. 1 Nariadenia vyplýva, že prijatie opatrení v oblasti rodičovských práv a povinností súdmi členského štátu, ktoré nemajú právomoc rozhodnúť o veci samej podlieha splneniu troch kumulatívnych podmienok: 1. dané opatrenia musia byť naliehavé, 2. musia byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, kde sídli súd, na ktorom sa začalo konanie, 3. musia mať dočasný charakter. V danom prípade súd zistil, že na zistený skutkový stav nebolo možné aplikovať ani ustanovenie kapitoly 2 oddiel 3 článku 20 ods. 1 Nariadenia, keďže neboli kumulatívne splnené podmienky na použitie citovaného ustanovenia. Navrhované neodkladné opatrenie nie je naliehavé, maloleté dieťa nie je ohrozené na zdraví alebo vývoji. Bolo preukázané, že matka maloletého O. nevyvíja žiadne nezákonné kroky smerujúce k násilnému odobratiu dieťaťa a jeho následnému odlúčeniu od otca. Matka postupuje výlučne legálnou cestou v zmysle Medzinárodných dohovorov a Nariadení, ktorým je aj Z. viazaná. Rozhodnutie o navrátení mal. O. a jeho nenavrátaní do H. je možné len v kompetencii Okresného súdu Banská Bystrica. Taktiež nie je v danom prípade naplnená podmienka prijatia opatrenia vo vzťahu k osobám alebo majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, keďže predmetom návrhu otca nie je ani opatrenie potrebné na ochrannú osobu alebo majetku maloletého na území tohto štátu. Nejedná sa o naliehavý prípad v zmysle ustanovenia článku 20 oddiel 3 kapitoly 2 Nariadenia. Okrem toho mal súd za to, že otcom navrhovaný petít by nebol v záujme maloletého dieťaťa, pričom by sa mohli porušiť jeho ľudské práva.

5. Nakoľko súdy Z. nemajú právomoc vo veci konať a nedostatok právomoci je prekážkou neodstrániteľnou, súd v konaní nemôže ďalej pokračovať a preto konanie v zmysle § 161 ods. 1, 2 CSP zastavil. Nebolo tiež možné prijať predbežné opatrenie v zmysle článku 20 ods. 3 kapitoly 2 Nariadenia, nakoľko bolo preukázané, že sa nejedná o naliehavý prípad v zmysle citovaného ustanovenia, čo jedinou výnimkou pre možnosť rozhodnutia súdu, ktoré nemajú právomoc aj pri nedostatku ich právomoci. O náhrade trov konania bolo rozhodnuté podľa § 52 CMP.

6. Proti tomuto rozhodnutiu podal včas odvolanie otec maloletého, ktorý žiadal, aby krajský súd ako súd odvolací napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že dočasne zverí maloletého do osobnej starostlivosti otca. Vo vzťahu k právomoci vo veci konať mal za to, že táto je daná tým, že sa jedná o maloletého občana Z., ktorý je dieťaťom Z. rodičov a ktorého obvyklým miestom pobytu je trvalé bydlisko a nie H. adresa, na ktorej sa zdržiaval s rodičmi v čase, keď otec pracoval v zahraničí. Nejedná sa o neoprávnené premiestnenie dieťaťa, pretože toto sú vymyslené a účelové tvrdenia matky. Maloletý spolu s rodičmi pobýval rovnako na Z. aj v H., pričom pobyt v H. bol vždy len vedľajším. Štát narodenia, prípadne cudzí prvok nie je väzobne nijako spätý s maloletým, pretože tam nemá žiadnu rodinu, priateľov, známych, sociálne, ani spoločenské, či iné väzby. Otec požiadal o rozvod manželstva pre správanie matky, ktorá otca aj maloletého syna opustila. Porušila vzájomné dohody i morálne záväzky z titulu manželstva. Vyjadrenie matky ohľadom údajného nesúhlasu s premiestnením syna je účelové, pretože

sa jednalo len o realizáciu vzájomných dohôd. Maloletý syn nežije od narodenia v H., ako to podľa vyjadrení matky mohlo vyznieť. Nepravdivé sú aj vyjadrenia matky pred orgánmi činnými v trestnom konaní. Mal preto za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nedôvodné a v rozpore so skutkovým stavom, na základe čoho ho napádajú v celom rozsahu.

7. Matka a opatrovník sa k podanému odvolaniu ďalej písomne nevyjadrili.

8. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 65 a § 66 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 zák. č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správne potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP z týchto dôvodov:

9. Z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie je zrejmé, že rodičia maloletého sú manželia, Z. štátni občania, ktorí žili v H. kde sa dňa XX.XX.XXXX narodil aj mal. O.. Rodičia spoločne s maloletým žili v H. v meste H., kde otec pracoval ako robotník a matka maloletého bola na materskej dovolenke. Ďalej z vykonaného dokazovania je zrejmé, že dňa 25.03.2017 otec maloletého bez súhlasu matky odviezol maloletého z miesta jeho trvalého pobytu v H. na Z. s tým, že matka v ten istý deň oznámila v H. na polícii únos maloletého a H. orgány v tejto veci riadne konajú.

10. Vzhľadom k zisteným skutočnostiam je nesporné, že sa jedná o vec s cudzím prvkom s tým, že pokiaľ má súd skúmať a vyriešiť otázku svojej právomoci vo veci s cudzím prvkom, ktorý môže byť daný, či už vzhľadom na účastníkov konania, predmet sporu alebo okolnosti vyplývajúce z predmetu sporu, vec prejednať a rozhodnúť vychádzajúc z práva Európskeho spoločenstva, bilatrálnych, multireálnych zmlúv použije kolízne normy, teda zák.č. 97/63 Zb. o Medzinárodnom práve súkromnom a konkrétne v prejednávanej veci aj Nariadenie Brusel II bis, ktorý má prednosť pred zákonmi Z. F..

11. S poukazom na ustanovenia citované súdom prvej inštancie prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav veci, odvolací súd nezistil v postupe súdu prvej inštancie z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V celom rozsahu sa teda po právnej a skutkovej stránke stotožňuje s dôvodmi uvedenými v uznesení súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu odvolací súd poukazuje v celom rozsahu v návaznosti na § 387 ods. 2 CSP na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožňuje.

12. Vychádzajúc z citovaných článkov Nariadenia Brusel II bis dospel odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie k tomu záveru, že pre účely určenia právomoci súdu je potrebné skúmať obvyklý pobyt maloletého dieťaťa v čase začatia konania. Daný pojem v predmetnom Medzinárodnom právnom dokumente definovaný nie je. Jeho definíciu je tak potrebné určiť v každom jednotlivom prípade na základe konkrétnych okolností skutkového stavu. Obsah tohto pojmu je nevyhnutné vykladať v súlade s cieľmi a účelom nariadenia tak, aby sa účelovo formulovanými tvrdeniami účastníkov neobchádzali kritéria obsiahnuté v predmetnom dohovore. Nariadenie sa neopiera o koncept obvyklého pobytu ako ho spravidla chápe vnútroštátne právo členského štátu, ale používa ho ako autonómny prvok Európskeho práva. Z hľadiska určenia bydliska preto nie je rozhodujúce, kde je účastník podľa predpisov o evidencii obyvateľstva toho, ktorého štátu prihlásený na trvalý pobyt, ale rozhodujúci je vždy reálny pobyt a kritérium trvalejšieho zdržiavania sa v určitom mieste. Ako štát obvyklého pobytu je potom možné chápať predovšetkým ten členský štát, na území ktorého malo dieťa v čase začatia konania svoje trvalejšie, stabilnejšie bydlisko. Súd prvej inštancie potom správne poukázal na rozsudok Súdneho dvora vo veci C 523/07, v ktorom bol vyložený pojem obvyklého pobytu dieťaťa.

13. Preskúmaním spisu ako aj odvolacích námietok zo strany otca potom dospel súd k záveru, že maloleté dieťa malo obvyklý pobyt v H., v tomto štáte žilo so svojimi rodičmi od svojho narodenia až do momentu, kedy otec bez súhlasu matky v marci roku 2017 odcestoval s maloletým na Z.. Do tohto momentu tu otec pracoval, matku tu bola na materskej dovolenke s tým, že ťažko potom možno uveriť tvrdeniam otca v tom kontexte, že dieťa by malo byť obvyklý pobyt na území Z. F. za stavu, kedy dieťa sa narodilo v H., otec v H. pracoval a matka bola rovnako s maloletým v H. na materskej dovolenke. Z tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že samotné presťahovanie sa do iného štátu, teda na územie Z. F. nezakladá samo o sebe automatický obvyklý pobyt dieťaťa, najmä ak bolo dieťa takto premiestnené bez súhlasu druhého rodiča, resp. bez dohody rodičov.

14. Tak ako správne konštatoval súd prvej inštancie a odvolací súd sa s týmto konštatovaním v celom rozsahu stotožňuje, otec nepreukázal, že by k vycestovaniu na územie Z. F. mal súhlas matky, pričom naopak matka v prejednávanej veci predložila doklad z polície vystavený v H., kde oznámila únos maloletého syna.

15. Ďalej sa súd prvej inštancie správne zaoberal aj článkom 20 ods. 1, 2 Nariadenia Brusel II bis, kedy tieto ustanovenia Nariadenia umožňujú súdom členského štátu, ktoré nemajú právomoc rozhodovať vo veci samej prijať predbežné opatrenie vrátane ochranných opatrení s ohľadom na osoby alebo majetok v tomto štáte. Pri výklade článku 20 Nariadenia vychádzal odvolací súd z ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora, predovšetkým z rozsudku C 403/2009. Článok 20 ods. 1 Nariadenia stanovuje, že súdy členského štátu, kde sa nachádza dieťa sú oprávnené za určitých podmienok prijať predbežné alebo ochranné opatrenie stanovené zákonom tohto štátu, napriek tomu, že uvedené Nariadenie zveruje súdu iného členského štátu právomoc rozhodnúť vo veci samej. Toto ustanovenie predstavuje výnimku zo systému právomoci upraveného Nariadením, musí byť vykladané doslovne. Súdy uvedené v tomto ustanovení môžu priznávať také predbežné alebo ochranné opatrenia iba, ak dodržia tri kumulatívne podmienky tak, ako správne konštatoval súd prvej inštancie teda, že dané opatrenia musia byť naliehavé, musia byť prijaté vo vzťahu k osobám alebo majetku nachádzajúcim sa v členskom štáte, kde sídli tento súd a musia mať dočasný charakter. Pojem „naliehavosti“ sa týka takej situácie, v ktorej sa nachádza dieťa ako aj praktickej nemožnosti podať návrh týkajúci sa rodičovských práv a povinností na príslušný súd na rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie potom dospel k tomu záveru, že tu nie je splnená podmienka naliehavosti na to, aby neodkladné opatrenie vydal súd, ktorý nemal právo rozhodnúť vo veci samej, teda súd Z. F..

16. Otec totiž neosvedčil skutočnosti, ktoré by mu bránili domáhať sa vydania neodkladného opatrenia na súde, ktorý má právomoc rozhodnúť vo veci samej. Pri svojom rozhodnutí odvolací súd prihliadol tiež k tomu, že dieťa bolo otcom premiestnené na územie Z. F. bez súhlasu matky, resp. matka otcovi nedala súhlas k tomu, aby sa s maloletým trvale usadila na Z. a preto aj z tohto dôvodu je vylúčená aplikácia článku 20 Nariadenia, pretože nie je prípustné a už vôbec nemožno hovoriť o naliehavom prípade, aby súd, ktorý nemá právomoc rozhodnúť vo veci samej vydaním neodkladného opatrenia legitimizoval protiprávny stav spôsobený otcom.

17. Preto v konečnom dôsledku dospel odvolací súd k záveru, že je potrebné napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdiť.

18. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania v prejednávanej veci.

19. Vo zvyšku ako bolo vyššie uvedené odvolací súd poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožňuje.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).